

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

2. številka

MARIBOR, dne 8. januarja 1925.

59. letnik.

Opozicija v obrambo naroda in države.

Naši vladinovi mnogo govorijo in pišejo o boljševiški nevarnosti in o potrebi ustvariti »protiboljševiško fronto.« Radi ustvarjanja te fronte je potoval zunanji minister dr. Ninčič v Rim, v Beogradu je pa napravil obisk bolgarski vladni predsednik Cankov. Iz teh obiskov in še raznih drugih sestankov in razgovorov se da sklepati, da tvorijo »protiboljševiško fronto« Italija, Bolgarija, Rumunija in Jugoslavija sicer ne po svojih narodih, ampak po sedaj vladajočih režimih.

Pod boljševizmom se razume nasilna vlada ali diktatura manjšine nad večino. To pa imamo danes v Italiji, Rumuniji, Bolgariji itd. ter lahko rečemo, da strajajo danes z boljševiško nevarnostjo ter ustvarjajo nekako protiboljševiško fronto baš oni, ki imajo največ skupnega s tem, kar svet razume pod boljševizmom.

Zaupni stiki z italijanskimi fašisti, rumunskimi bojari (plemenitaši) in z bolgarskimi vladinovi, ki so se z umori in z drugimi zločini prerili do oblasti, so še posebno usodni za našo državo, ker nas spravljajo navskriž z brati Čehi in pa s staro prijateljico Francijo. Proti sedanjim francoski vladi spletari namreč opozicija ravno tako z boljševiškim bav-bavom, kakor spletarijo vladinovi v Italiji, Bolgariji itd. proti narodni večini. Predsednik francoske vlade Herriot je javno in zelo ostro ožigosal spletkarjenje z izmišljeno boljševiško nevarnostjo ter povdarjal, da izhaja vse to iz zlobnih namenov protiljudske politike. Ko je prišel naš zunanji minister dr. Ninčič v Pariz, so nekateri listi prinesli njegovo sliko z napisom: »Zunanji minister vlade, ki mrzi Francijo od maja meseca naprej.« — Lani v maju se je v Franciji z volitvami izvršil preobrat, da so miro-ljubni politiki okrog predsednika Herriota prišli na vlado, agrarni nacionalisti pa v opozicijo.

Proti nevarnim spletkam in usodnim napakam so odločno nastopili voditelji parlamentarne večine. Ljuba Davidovič je imel najprej velik shod v Beogradu, potem se je pa sestel z dr. Korošcem, podpredsednikom HRSS Predavcem in z zastopnikom Bosancev dr. Hrasnico. Voditelji parlamentarne in narodne večine so stavili vladi sledeča vprašanja:

1. Na kaj se nanaša vladni sporazum z Italijo? Koliko je vlada oškodovala naše interese?
2. Koliko je resnice na tem, da je dogovorjena nekaka razdelitev sfer v Albaniji, kar znači, da se je Italija usidrila na Balkanu, s čimer se ogroža mir v naši državi?
3. S kakšno namero se dela na ustvarjanju zveze nazadnjaških vlad na Balkanu? Katere obveznosti je naša vlada sprejela napram bolgarski vladi? Ali se država morada ni obvezala, da vzdrži protiljudski režim v Bolgariji?
4. Kako vlada po pravem zamišlja protiboljševiški blok? Kako daleč bo šla nova akcija proti Rusiji? Ali ne obstoji morda bojazen, da diplomatski boj, ki se pojavlja, ne privede do oborožene akcije, v katero bi bila vpletena tudi naša država?

Kmetijska dela v januarju.

V splošnem in pri živini.

Umen gospodar najde tudi v zimski dobi, ko vsa narava takorekoč počiva, zmirom dovolj posla. Saj tudi rastlinstvo pravzaprav ne miruje, marveč zbira le novih moči za prihodnjo rasi dobo (vegetacijo). Celo poganjati morejo čisto poletne rastline, ako jim nudimo za to potrebne pogoje. Zivljenje v obdelovalnih plasteh zemlje pa itak gre svojo pot nemoteno naprej, ne ozirajoč se na nadzemske podnebne vplive, niti na letne čase. — V zimskem času opravlja skrben kmetovalec dela, katerih v poletnem času vsled nujnih poljskih opravil ne bi mogel izvrševati. To so opravila, ki jih vršimo v hiši ob topli peči, kakor pletenje in popravljanje košev, pregledovanje grabelj, senenih in gnojnih vil, sekir, motik, lopat itd. Potrebne kmetijske stroje naročamo najbolje v zimskem času potom kmetijskih podružnic ali drugih gospodarskih korporacij. Stare, a vendar še uporabne stroje namažimo s strojnimi oljem, da jih obvarujemo pred rjavenjem. Razbirajmo krompir in premešavamo žito, da se ne pokvari. — V hlevih skrbimo predvsem za zdravje domačih živali. Krmimo vprečno živino tudi v zimskem času s tečno krmom, da preveč ne oslabi za težka pomladna dela. Spuščajmo jo večkrat na prosto tudi ob slabem vremenu, da si razgiblje telesne ude in izprehodi. Ne napajamo živine z vodo, katero zajemamo izpod ledene skorje, ker je takšna voda premrzla. Voda naj ne bo mrzlejša od studenčnice, ko privede na dan. Večkrat mora trpeti živina glad vsled pomanjkanja tečnih krmil za zimo, katerih nismo navajati mogli, ker bi nam prišla predrago. Zakaj bi vendar živalim ne privoščili pitne studenčnice, ki nas nič ne stane? — Živino krmimo vedno ob enem in istem času,

Od vlade in od zunanjega ministra na ta vprašanja še ni odgovora. Zunanji minister dr. Ninčič daje sicer razne izjave po vladnih listih, a se skrbno izogiblje vsega tega, kar so vprašali voditelji narodne večine. Niti z besedico se ne dotika pogodb, ki jih je bil sklenil z načelnikom italijanske fašistovske »Čeke«, Mussolinijem, daš je prav ta točka izmed vseh najbolj važna. Glasilo francoskega ministrskega predsednika Herriota, »Quotidien«, ki je gotovo izvrstno poučeno, trdi, da je dr. Ninčič sklenil z Italijo pogodbo, v kateri se obvezuje našo sosedo odškodovati s hrvatskim ozemljem, ako bo Italija podpirala želje Srbije po albanskem in grškem ozemlju. Na drugi strani je pa čisto gotovo, da sta se Italija in Jugoslavija pogodili glede Albanije, samo če bo kaj kruha iz te moke, je dvomljivo. Tudi o tem ni dvoma, da sta se jugoslovanski in laški fašizem medseboj zavarovala za razne slučaje. Sicer bode kljub temu Mussolini zletel, toda obveznosti so obveznosti in Italija bo gledala, da jih izkoristi. Na vsak način so PP stranke na škodo države ustoličile Italijo na Balkanu in sklenile z njo veleizdajniško, zaroto, naperjeno proti lastnim državljanom, zakar bi se morala proti njim vporabiti obznanjena. Tudi dr. Ninčič kakor riba molči o zvezi med Italijo, Jugoslavijo, Bolgarijo in Rumunijo proti Rusiji. To je najusodnejši korak režima, ki bo imel v bodočnosti nedogledne posledice za našo državo, ki si je napravila sovražnico v oni državi, od katere imajo Jugoslovani največ upati. Vsa ta protiruska zveza sicer ne bode prinesla Rusiji nobene občutne škode, pač pa bo oškodovala naši državi.

Voditelji narodne večine računajo s tem, da za današnje vladinove ni ne dobrega sveta in ne pomoči ter da bo šlo naprej po poti, ki je nevarna za narod in državo, zato pa odločno izjavljajo, da ne bodo izpreminjali stališča, ki so ga njihove stranke že zavzele v obrambo ljudskih pravic in da bodo z isto določnostjo na kakoršenkoli način nadaljevali kljub vsem ukrepom započeto borbo za zmago ustavnosti in parlamentarnosti in spoštovanje ljudske volje. Stranke parlamentarne večine računajo s polnim zaupanjem, da bodo visoki zastopniki uprave v naši državi izvršili dolžnost tudi pri tej priliki in da ne bodo dopustili nameravano potvarjanje ljudske volje.

Stranke parlamentarne večine bodo storile vse, kar je mogoče in potrebno, da bo 8. februarja 1925 samostojna ljudska volja prišla do svojega izraza, tako, da se za vedno onemogoči korupcija in brezakoničnost in da se bo končno pri nas spoštovala prava parlamentarna vladavina, ki bo v duhu socijalne pravičnosti in popolne narodne ravnopravnosti in z narodnim sporazumom Srbov, Hrvatov in Slovencev rešila vsa notranja vprašanja in da bo naša zunanja politika postala v resničnem skladu z ljudsko demokratično prosvitljenega zapada.

Kdo je profesor dr. Pivko?

Malo je njegovo ime znano med poštenim krščanskim slovenskim ljudstvom. Pač pa ga dobro poznajo brezverski Sokoli in orjunci. Dr. Pivko je predsednik

to je: govedo zjutraj od 5. do 7. ure, popoldne pa od 4. do 6. ure. Svinje krmimo v treh obrokih na dan, ker prebavljajo hitreje, nego govedo. Velika napaka je, krmiti po zimi samo ob belem dnevu, ker so zimске noči veliko predolge. Enako uradimo tudi čas molže. Pri molži je zlasti paziti na to, da izmolzemo do zadnjega, ker dobimo na ta način večje količine mleka; zadnje mleko je tudi najmašnejše. — Redno čiščenje živinskih staj prepriča razne bolezni in živinske zajedalce. Kokoši naj spe kolikor mogoče na toplom, ako hočemo, da bodo nesle tudi v zimi dovolj jajec. Krmij naj se jih s toplo pičo, to je s kuhano svinjsko klaho, ki je pomešana z ovsem, solčnicami in koruzo. Skrbimo, da imajo v bližini dovolj peska in apna.

Z ozirom na dolgost zime imamo sledečo narodno prislovico:

Svetih Treh kraljev če jasen dan bo,
za dolgo zimo varujmo seno.

Iz vremenskih in podnebnih pojavov sklepajo mnogi kmetovalci na letino posameznih poljskih in sadnih pridelkov, kar dokazuje pregovor, ki se glasi:

Zimi, ki pokaže mnogo ivja,
sledí leto vina in sočivja;
če prosinca vreme je mokrilo,
grozdje nič kaj dobro bo storilo.

V vinogradu.

Zasipavajmo golo trsje na gornjih vinogradnih obronkih (sepah) in odvažajmo odvišno zemljo na spodnjih koncih vinogradov, da ne poženejo evropski deli vinske trte, vsled česar bi se lahko pripetilo, da bi odperela ameriška podlaga. V vinograd vozimo gnoj ter ga podkopavajmo, ako zemlja ni preveč zmrla. Napravljajmo novo kolje, ki naj bo 2 do 2½ m dolgo in dovolj čvrsto, da ga

Sokola, eden glavnih voditeljev orjune v Mariboru. Sicer je sin slovenskih krščanskih staršev. A on je zatajil lepe lastnosti slovenskega naroda. Dr. Pivko je že kot študent pristopil k liberalni stranki, ki se sedaj imenuje samostalno-demokratska stranka. To stranko vodi na Slovenskem znani advokat dr. Gregor Žerjav, ki je bil tik pred vojno obsojen na 6 mesecev ječe, ker je bil vođa družbe, ki je spravila tri liberalne posojilnice in mnogo kmetov na kant. Sedaj je ta Žerjav kraljevski minister v Beogradu.

Dr. Žerjav si sam ni upal na Štajerskem za kandidata. Namesto sebe je Žerjav izbral za glavnega kandidata (nosilca liste) profesorja dr. Pivka iz Maribora. Ta bo sedaj hodil okoli naših ljudi in bo lovil voline glasove. In šentjurski Drogenik, radenski Zemljč, pragerski Dolničar, oplotniški Petelinšek bodo vodili dr. Pivkova kot medveda in ga ponujali.

Kaj pa je storil dr. Pivko dobrega za ubogo ljudstvo in za Slovence? V južnih Tirolah pri Carzano (blizu 7 občin) je dr. Pivko kot avstrijski oficir na tihem delj časa med svetovno vojno hodil k Italijanom in jim je izdajal postojanke avstrijske armade. Lahi so dobili od njega natančne načrte in so osredotočili na postojanke slovanskih vojakov strašen ogenj. Na stotine jih je našlo tam nesrečno smrt, a drugi tavajo po svetu kot ubogi invalidi. In dr. Pivko se še hlali, da je postojanke slovanskih fantov in mož izdal zemljelačnemu Lahu...

Telega dr. Pivko-ta ponujajo Žerjav, »Tabor«, »Jutro«, »Domovina« in »Narod« slovenskim volicem za poslanca.

Mislimo, da nam ni treba o tem zapisati nobene besede več! Fantije in možje! Ali veste sedaj, kdo da je dr. Pivko?

Kako je bilo z manevri leta 1924.

(Dopis od Spodnje Sv. Kungote.)

Meseca septembra 1924 so dobili župani okraja Maribor levi breg in Sv. Lenart naslednji poziv od vojske in politične oblasti:

»Koncem septembra in začetkom oktobra se bodo vršili v mariborskem okraju večji vojaški manevri. Občine se pozivajo, da preskrbijo za oficirje stanovanja, živež ter vse potrebno za premikanje vojaštva. Župani morajo pozvati ljudi, da takoj spravijo pod streho sadje, grozdje in poljske pridelke.« Tako približno se je glasilo uradno povelje.

Naši župani in ljudstvo je bilo zelo razburjeno. Može so zmajali z glavami in so takole govorili: Ali nam hočejo še to, kar je pustila toča in neurje ter razne bolezni, s silo uničiti? Saj se sadje, grozdje, ajda, koruza, repa in drugi pridelki ne dajo pri peči zoreti.

Naš bivši župan g. Drozg, župan na Ranci g. Maček, župan v Dobrenju g. Ribič in župan na Pesnici g. Šupančič so naprosili poslanca g. Franjo Zebota v Mariboru, naj posreduje pri vojaški oblasti v tem smislu, da se manevri

vihar ne polomi. Razločujemo našaganano in nakalano kolje. Kalano kolje je boljše in dražje od žaganega. Kolje dobivamo od iglavcev, pa tudi od listnatega drevja. Od iglavcev daje najtrpežnejše kolje mecesen, ker vsebuje največ smole, ki igra glede trpežnosti lesa veliko vlogo. Od listovcev sta za pridobivanje kolja kostanj in akacija največje vrednosti. Kostanjevo in akacijevno kolje pridobivamo najbolje na ta način, da sekamo mladike, ko so dosegle potrebno jakost v nalašč za to napravljanih nasadih. Stori poganjajo v enomer nove mladike, ki jih razredčimo in ob primernem času porabimo za kolje. Trpežnost kolja povečamo s tem, da ga namakamo v petodstotni raztopini modre galice (impregniramo). Navedeni način impregniranja velja samo za surovo kolje, ne pa tudi za suho, katerega je namakati v karboinnej ali katan. Rigolajmo za nove nasade in sicer tako globoko, da se morejo trne koreninice na vse strani krepko razvijati. Zgornjo najrodovinejšo plast je spraviti tja, kjer jo drobne korninice pozneje morejo izkoriščati. V terenu, ki je izpostavljen odplavi zemlje (v lahki zemlji in strmih legah) je napraviti dno jame večje, nego v terenu, kjer ostaja zemlja rada na enem mestu. Globokost jame zadostuje v težki zemlji in zmerno nagnjenih legah 60 cm, v lahki, prodnati in peščeni zemlji in v strmih legah pa je rigolati 80 cm do 1 m globoko. — Pri rigolanju je gledati na to, da voda ne zastaja v jami, ampak more sproti odtokati. najspodnjo jamo napraviti zelo plitvo, da more voda vse. To je važno zlasti v neprodrih tleh, kjer moramo prvo, lej hitro odteči. Ako začnemo rigolati na zgornjem koncu vinograda, tedaj izkopamo zadnjo spodnjo jamo zelo globoko, da spravimo odtokajočo vodo v globočino, kjer koreninam ne more škodovati.

V sadonosniku.

Pobirajmo mala in velika goseničja gnezda, ki jih zapazimo po egrbančenih in skupaj sprednih listih, v ka-